

Türkiye’de Teşviklerinin Bölgesel Belirleyicileri: Mekânsal ve İstatistiksel Bir Analiz

Regional Determinants of Incentives in Turkey: A Spatial and Statistical Analysis

Nuri Yavan

*Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Ankara.
nuri.yavan@ankara.edu.tr*

Özet: *Bu makale, teşviklerin bölgesel düzeyde tahsisi ve dağılımını belirleyen faktörlerin neler olduğunu incelemektedir. Teşviklerin ekonomik büyüme, istihdam ve yer seçimi üzerindeki etkisi konusunda yapılmış bir çok çalışma bulunmakla birlikte, teşviklerin bölgesel belirleyicilerini inceleyen herhangi bir ampirik çalışma bulunmamaktadır. Bu bağlamda, bu makalenin amacı, Türkiye’de 2001-2008 döneminde illere verilen yatırım teşviklerinin hangi faktörler tarafından belirlendiğini istatistiksel yöntemlerle analiz etmektir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için 81 ili kapsayan veri seti kullanılmış ve ileri sürülen hipotezler regresyon analizi ile tahmin edilmiştir. Regresyon analizinden elde edilen ampirik bulgular, gelir düzeyi, sanayi yatırımlarının seviyesi, dış ticarete açıklık derecesi, politik güç, iktidar partisinin ideolojisi ve kalkınmada öncelikli yöre statüsüne sahiplik değişkenlerinin bir il/bölgeye giden teşviklerin miktarını belirleyen etkenler olduğunu ortaya koymuştur. Öte yandan, bir ildeki işsizlik düzeyi ile yabancı sermayeye açıklığın teşviklerin dağılımında etkili olmadığı görülmüştür. Ampirik kanıtlar, Türkiye’de illere verilen teşviklerin mekânsal tahsisinin sadece ekonomik faktörler tarafından değil, aynı zamanda politik, küresel ve kurumsal faktörler tarafından belirlendiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, bu çalışmanın bulguları, yerel ve bölgesel teşvik politikasının oluşturulmasında politika yapıcılar için önemli ipuçları sağlayabilir.*

Anahtar Kelimeler: *Yatırım teşvikleri, devlet yardımı, bölgesel teşvikler, regresyon analizi, yerel ve bölgesel kalkınma, ekonomik coğrafya, Türkiye*